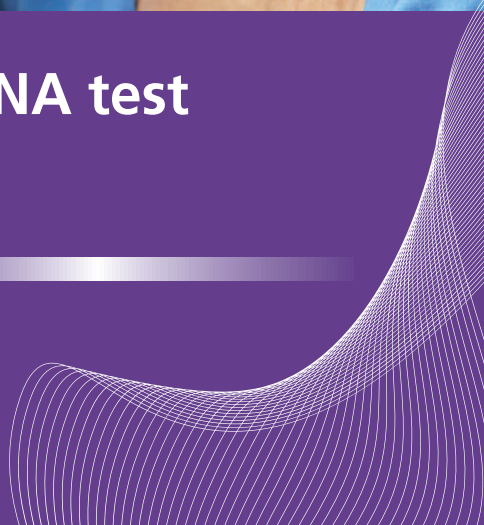

HPV infekce a HPV DNA test - nejčastější otázky

autorem odpovědí je onkogynekolog
prof. MUDr. Jiří Sláma, Ph.D.

Pro koho je HPV test vhodný?

HPV test je vhodný jako doplněk preventivní kontroly u všech žen nad 30 let. Důvodem věkového omezení je vysoká frekvence přechodných infekcí, které eliminuje vlastní obranný systém, u mladších žen. Při negativitě testu je dostačující jeho opakování za 3-5 let. HPV test se rovněž uplatňuje při kontrolním vyšetření po operaci děložního čípku a při stanovení rizika některých nejasných nebo hraničních výsledků cytologického stěru.

Jak se HPV test odebírá?

HPV test se odebírá velmi podobně jako cytologický stěr pomocí speciálního kartáčku z povrchu děložního čípku a z jeho kanálku. Oproti cytologickému stěru může HPV test vyžadovat poněkud větší razanci, a tak je pravděpodobné, že po odběru může žena zaznamenat slabé vaginální zakrvácení.

Co test HPV stanovuje?

Pomocí HPV testu se stanovuje přítomnost infekce rakovinotvornými typy lidského papilomaviru (human papillomavirus, HPV). Testy stanovují 13-14 rakovinotvorných typů, které jsou příčinou předrakovinových změn a rakoviny děložního čípku. Test může prokazovat jakoukoliv infekci – aktivní i latentní („spící“), pak se jedná o DNA HPV test, který je vhodný jako součást preventivní prohlídky, nebo test prokazuje pouze aktivní infekci – pak se jedná o mRNA HPV test, který je vhodný především pro pacientky s nejasným a hraničním výsledkem cytologického stěru.

Jsem HPV pozitivní, ale typy 16/18 jsou negativní, co to znamená?

HPV test může být vyhodnocen pouze jako pozitivní nebo negativní. Většina současných testů, ale v případě positivity stanoví, zda je přítomný některý z nejagresivnějších typů viru – typ 16, 18 (případně i typ 45), nebo některý jiný rakovinotvorný typ, který však má nižší agresivitu. Ženy s přítomností HPV 16/18/45 je vhodné bez ohledu na výsledek cytologického vyšetření odeslat ke specializovanému kolposkopickému vyšetření, naopak ženy s pozitivitou jiného rizikového typu je při negativním cytologickém a klinickém nálezu možné dále kontrolovat v intervalu po 6 měsících u registrujícího gynekologa. Riziko rozvoje závažných změn je v takové situaci dlouhodobě nízké a nepřekračuje 5 %.

Jsem očkována proti infekci HPV, není tedy pro mě test na HPV DNA zbytečný?

HPV test je vhodný pro všechny ženy včetně očkových. Dokonce je vysoce pravděpodobné, že v očkové populaci bude v budoucnosti hrát HPV test mnohem důležitější roli než cytologické vyšetření. Důvodem je fakt, že očkování zatím nedokáže ochránit proti všem rakovinotvorným typům HPV. Test tak může velmi spolehlivě doložit, zda je nevakcinačním typem viru pacientka nakažena a vystavena riziku rozvoje předrakovinových změn nebo rakoviny děložního čípku.

Moje maminka chodí pravidelně na cytologii a vždycky ji má v pořádku, je jí 55 let a už 5 let žije bez partnera, má smysl, abych ji zaplatila test HPV DNA?

Infekce HPV je závažná schopností dlouhodobě a bezpříznakově přetrvávat v děložním čípku a způsobit závažný nález i za desítky let. Každá žena, která někdy žila pohlavním životem, tak bude z výsledku HPV DNA testu profitovat. V případě jeho negativity je doloženo extrémně nízké riziko rozvoje závažných změn trvajících dokonce řadu následujících let. U žen bez partnera by mohlo teoreticky trvat navždy.

Je mi 37 let a chtěla jsem si zaplatit HPV DNA test, ale lékař mě přesvědčuje, že je lepší, když si připlatím na ThinPrep Pap cytologii, ta že je stejně přesná jako test HPV DNA, protože všechny vzorky jsou vyhodnoceny počítačem. A pokud prý budou mít podezření, že děložní čípek nemám v pořádku, udělají mi test HPV DNA zdarma. Je tento postup v pořádku?

Cytologický stěr bez ohledu na způsob odběru nebo zpracování stanovuje až buněčné změny. Oproti HPV testu vyhledává jen nemocné ženy. Navíc žádná varianta cytologického stěru není dokonale citlivá. Na rozdíl od cytologie dokáže HPV test identifikovat nemocné, ale i dosud zdravé, avšak rizikové ženy, které mají infekci. HPV test je proto mnohem vhodnější volba. Navíc jako doplněk cytologického vyšetření mimořádným způsobem zpřesní a doplní nález o zcela novou informaci. Současná negativita cytologického stěru a HPV testu je totiž nejpřesvědčivější informací o enormně nízkém riziku přítomnosti a současně i budoucího rozvoje rakoviny děložního čípku.

Je pravda, že mi HPV DNA test pojišťovna nikdy neuhradí, protože je mi 46? Prý je nejčastější výskyt onemocnění rakovinou děložního čípku právě ve vyšším věku.

HPV test je aktuálně hrazen jako součást preventivního vyšetření u žen ve věku 35 let + 364 dní a 45 let + 364 dní. O úhradě jednoho testu v rámci preventivního vyšetření pro ženy starší se zatím jedná. Z lékařského pohledu je alespoň jednorázový odběr testu u žen nad uvedenou horní věkovou hranici velmi vhodný. Jde o investici, která přináší zásadní informaci o riziku rozvoje rakoviny v budoucnosti. Negativní test je mimořádně silným argumentem nízkého dlouhodobého rizika, naopak pozitivní test je důvodem pro podrobnější lékařskou péči.

Maminka mě nechala ve 13 letech naočkovat proti infekci HPV. Nyní mi vyšla sporná cytologie a následně se u mě potvrdilo, že mám infekci HPV (je mi 25 let). Proč mi očkování nepomohlo? Nemůže jít o nějakou chybu?

Očkování proti HPV je excelentním způsobem prevence, které dokáže zabránit minimálně 70 % případů rakoviny děložního čípku. Dostupné vakcíny chrání proti nejagresivnějším typům HPV, ale neumí ochránit proti všem rakovinotvorným typům. Proto se může i očkováná žena nakazit HPV a mít v budoucnosti rakovinu děložního čípku. Z tohoto důvodu je nutné, aby každá žena docházela na preventivní kontroly a v případě abnormálního nálezu byla buď častěji sledovaná nebo ošetřená.

Ve 45 mi vyšel test na HPV DNA pozitivní. Přitom žiju ve stabilním partnerském svazku, pravidelně docházím na cytologii, cítím se dobře a cytologii mám negativní. Co mám dělat? A jak to mám říct manželovi?

HPV infekce může v děložním čípku přetrvávat v klidové podobě i desítky let, aniž by způsobila jakékoliv změny. S délkou přetrvávání infekce však riziko rozvoje předrakovinových změn nebo rakoviny významně narůstá. Žena s pozitivním HPV testem je buď referována ke specializovanému kolposkopickému vyšetření nebo je častěji sledována pomocí cytologického stěru. Nejsou žádná data, která by v takové situaci doporučovala lékařskou péči pro partnery žijící s pacientkou ve stabilním vztahu.

Když je mi 35 let, mám svého lékaře požádat o test HPV DNA? A co mám dělat, když mi test odmítne udělat? Nebo to udělá automaticky?

Od ledna 2021 je Českou gynekologicko-porodnickou společností doporučeno odebírat v rámci preventivního vyšetření HPV DNA test všem ženám ve věku 35 let + 364 dní a 45 let + 364 dní. Test je v uvedeném věkovém rozmezí plně hrazen zdravotními pojišťovnami a není třeba si o něj říkat, lékař by jej měl odebírat automaticky.

Je mi 45 let a test na HPV DNA mi vyšel negativní. Prý to znamená, že jsem minimálně pět let bez rizika, že se u mě rakovina děložního čípku objeví. Můžu tedy vynechat cytologii každý rok?

Hlavní výhodou HPV DNA testu je velmi vysoká negativní predikce, která v případě negativního výsledku garantuje extrémně nízké riziko vzniku rakoviny děložního čípku v následujících letech. Třebaže je v řadě západních zemí taková informace důvodem k opakování testu za 3-5 let, v České republice je podle platné legislativy doporučeno preventivní prohlídky s odběrem cytologického stěru dále podstupovat v ročním intervalu.

Ve kterém věku nejpozději má smysl požádat si o test HPV DNA? Jsem v důchodu, nemám žádné potíže, ke gynekologovi chodím pravidelně a šetřím každou korunu.

Alespoň jednorázově je vhodné HPV DNA test podstoupit v jakémkoliv věku nad 30 let. U žen v období po přechodu je jednorázová investice do testu, která se pohybuje okolo 1000,- Kč, bohatě nahrazena hodnotou získané informace – při negativním testu uklidněním, že riziko rozvoje rakoviny děložního čípku je dlouhodobě mizivé, při pozitivním testu naopak nutností být vyšetřena, pečlivěji sledována nebo při nálezu závažných změn dokonce ošetřena.

Jak je možné, že mi vyšla negativní cytologie, a přitom mám pozitivní test na HPV? A co bude dál? Můj gynekolog mi řekl, že to není nic vážného, ať přijdu za půl roku na kontrolu.

HPV test je informací o přítomnosti infekce. Ta může být přítomna v dosud nezměněných buňkách, může však být již známkou předrakovinových nebo rakovinových změn. Oproti cytologii tak HPV test umí stanovit nejen přítomnost nemoci, ale i přítomnost rizika. HPV

pozitivní ženy s negativním cytologickým a klinickým vyšetřením je nutné dále sledovat, u značného podílu z nich však infekce vymizí jen působením vlastní obranyschopnosti organismu.

Je mi 35 let, cytologie mi vyšla negativní, ale při tom mám HPV 16. Lékař mě chce poslat na kolposkopii. Co to pro mě znamená?

V případě positivity nejagresivnějších typů HPV 16/18 (případně i 45) je reálné riziko, že cytologie neodhalila přítomnost předrakovinových změn. V takovém případě je vhodné, aby pacientku vyšetřil specialista na problematiku změn na děložním čípku. Vyšetření spočívá v prohlédnutí děložního čípku při zvětšení optickým přístrojem zvaným kolposkop. V případě abnormálního nálezu je podle míry závažnosti pacientka dále buď sledována nebo ošetřena.

Když jsem vyšla HPV pozitivní, znamená to, že si za to můžu sama, protože jsem ještě nenašla stálého partnera? A musím to svým partnerům říkat?

HPV infekce je v neočkované populaci velmi častá. Je doloženo, že se s ní alespoň jednou za život setká asi 80 % žen i mužů. Infekce je obvykle přechodná a z těla jí zcela eliminuje vlastní obranyschopnost. Problematická je infekce, která dlouhodobě přetrvává a má možnost způsobit přeměnu zdravých buněk v buňky nádorové. Obvykle jde o mnohaletý proces. Důvodů pro dlouhodobé přetrvávání infekce je řada – kouření tabáku, více sexuálních partnerů, rizikový partner, defekt v imunitním systému nebo užívání léků, které přirozenou imunitu potlačují. Většina žen o přítomnosti HPV infekce ale neví. V případě, že žena ví, že je HPV pozitivní, je vhodné při intimním kontaktu s novým partnerem užívat kondom. Ve stabilním partnerském vztahu není přínos omezení v intimním životě prokázán.

Má smysl platit si za HPV test, když mi lékař stejně odebral cytologii?

Absolvovat HPV DNA test má zásadní smysl u všech žen nad 30 let. HPV DNA test totiž přináší odlišnou informaci než cytologické vyšetření, které navíc může být díky HPV testu významně zpřesněno. Pozitivní HPV test může odhalit pacientky s dosud nerozpoznanými předrakovinovými nebo rakovinovými změnami. Oproti cytologii dokáže HPV test odhalit i pacientky v riziku budoucího rozvoje změn, které je třeba pečlivěji sledovat. Kombinace negativní cytologie a negativního HPV DNA testu je navíc velmi silnou informací o mimořádně nízkém riziku přítomnosti závažných změn na děložním čípku a současně jejich rozvoje v následujících letech.

EDUKAČNÍ VIDEO NATOČENÁ ŠPIČKOVÝMI ONKOGYNEKOLOGY:

<https://www.nadace-hippokrates.cz>

DETAILNÍ INFORMACE O PREVENCÍ, OČKOVÁNÍ PROTI HPV
A STĚRU NA HPV DNA:

<https://www.pacientska-organizace.cz>

Děkujeme firmě ROCHE DIAGNOSTICS za finanční podporu vzniku této brožury.
(Firma nikterak neovlivňovala obsah.)

Pacientská organizace
VERONICA, z.ú.
www.pacientska-organizace.cz
IČO: 07275811

Nadační fond Hippokrates
www.nadace-hippokrates.cz
IČO: 05401291

Najděte si nás na Facebooku
a připojte se k naší komunitě:
[@nadaceHippokrates](#) a [@POVeronica](#)